

CRÒNICA DE LA JORNADA

DIPLOMÀCIA CULTURAL I REPÚBLICA CATALANA

Dijous, 4 de maig de 2017

En **David Agustí**, secretari nacional de Política Cultural d'Esquerra Republicana, va ser la persona encarregada de donar la benvinguda i fer la presentació de la jornada. Després de convidar a participar a la campanya de La República que farem, posar l'èmfasi en la importància d'aquesta jornada: *“parlarem d'una eina que és bàsica per obtenir un reconeixement internacional, que ens obrirà les portes quan siguem República”*.

ELS PILARS DE LA REPÚBLICA

Tot seguit, en Pep Vives, president de la sectorial de Cultura, presenta els pilars de la República en aquest àmbit:

CATALUNYA, REPÚBLICA CULTURAL

En la República Catalana, la lliure pràctica cultural ha d'esdevenir la columna vertebral dels valors cívics, ha de quedar establerta com un dret constitucional bàsic i ser considerada un pilar de l'estat del benestar. Una República que garanteixi l'accés lliure i universal a la cultura com un dret fonamental inalienable, que fomenti el pensament crític i impulsi la creativitat en totes les seves formes d'expressió. Catalunya té en la seva cultura una de les millors cartes de presentació i la República és una oportunitat per donar-la a conèixer al món.

1. Fer de la cultura el quart pilar de l'estat del benestar

Un país que es vol veure a si mateix com innovador, modern i creatiu ha de generalitzar la pràctica i gaudi de la cultura en totes les seves formes, fomentar la conservació, difusió i accés al seu patrimoni cultural i garantir el creixement i qualitat de la producció cultural. Les polítiques públiques tenen com objectiu principal el benestar de les persones. Així doncs, el desenvolupament del talent creatiu de les persones i l'accés en condicions d'igualtat a la producció cultural són un element indispensable d'aquest benestar.

2. Un país culte, cohesionat i fort en la seva identitat

El discurs neoliberal actual redueix sovint la cultura a una mera indústria de consum l'objectiu principal de la qual és aconseguir beneficis o patrocinadors per mantenir l'activitat creativa. D'aquesta manera, la cultura és sotmesa a unes regles que l'allunyen de les que regeixen altres drets i serveis igualment importants com la sanitat, l'ensenyament, les infraestructures o les polítiques socials. Aquesta visió utilitarista empobreix la creació, ja que només els productes comercials o que agradin als patrocinadors poden veure la llum i també impedeix l'accés igualitari a la cultura ja sigui per falta de programació a tot el país o per una política de preus que esdevé una barrera. El poder ha intentat tradicionalment controlar el discurs cultural i als creadors ja que la cultura és motor de crítica, de canvi, de revolució. Malgrat tot, és gràcies a les successives revolucions culturals que Europa s'ha configurat com a una societat democràtica i lliure. Cal dir ben fort que és també gràcies a la contribució de les persones que han reflexionat sobre la naturalesa humana que actualment podem gaudir d'una societat on el reconeixement i respecte dels drets humans és el principi rector. En aquest sentit, ni Europa ni Catalunya serien el mateix sense els

seus escriptors, fotògrafs, artistes, pensadors, músics, filòsofs i moltes altres persones que han fet les seves aportacions a la cultura. És per això que cal continuar lluitant per garantir la independència de l'acte creatiu i dels discurs cultural en general de les decisions conjunturals de la política i, fins i tot, de les pressions que sorgeixen dels mateixos sectors culturals (indústria cultural, programadors, gestors culturals, etc.). La monetarització de pràcticament tots els aspectes de la nostra societat ens ha dut a oblidar la importància de la creació lliure, del pensament crític i dels gaudi estètic com a fonament de la cultura entesa com a tal, més enllà del mer entreteniment, de la banalització o del simple aprofitament econòmic de l'activitat cultural. Tot i això, sense menystenir l'obligació de gestionar amb eficiència i amb criteris de rendibilitat socials els recursos públics que es dediquen a les polítiques culturals.

3. Un país creatiu que no té por del talent

L'excel·lència de la creació catalana ha de ser l'objectiu del conjunt de les polítiques culturals públiques de la mateixa manera que hom espera l'excel·lència del sector sanitari, educatiu o empresarial. El sistema cultural català ha de ser prou fort com per poder captar, mantenir i donar sortida al talent existent a Catalunya. Cal aconseguir, doncs, que la societat percebi i gaudeixi amb orgull les obres dels seus creadors actuals i el pòsit que han anat deixant els seus antecessors i que actualment podem contemplar mitjançant la riquesa del nostre patrimoni material i immaterial. Les polítiques d'avaluació pública s'han embolcallat excessivament en indicadors quantitius més adients per a les indústries manufactureres que no pas per a l'assoliment d'un teixit cultural, també, d'alta qualitat. La creació cultural actual i el patrimoni han de ser coneguts i reconeguts pel conjunt de la societat catalana i valorats com un actiu indispensable.

LA DIPLOMÀCIA CULTURAL DE LA REPÚBLICA CATALANA

A continuació té lloc la taula de debat "*La diplomàcia cultural de la República Catalana*" amb la intervenció de l'**Adam Casals**, delegat de la Generalitat a Àustria, en **Pep Bargalló**, ex-conseller en cap i ex-director de l'Institut Ramon Llull, el **Martí Petit**, expert en societat digital, i la **Teresa Vallverdú**, diputada de Junts pel Sí i portaveu a la Comissió de Cultura, encarregada de moderar el debat.

El primer a intervenir és el **Martí Petit** que explica que **la diplomàcia cultural és una pràctica política que ve de lluny**. El 1752 Lluís XIV crea la primera delegació cultural d'un estat fora de les seves fronteres, permetent a la corona francesa una presència permanent a la seu vaticana. Invertien molt diners estratègia política i diplomàtica. **Cultura i tecnologia determinen la forma de la societat i les formes de convivència**. A l'Antic Règim la societat aristocràtica estava condicionada a una fisonomia i a l'accés al coneixement. Ara, en la societat digital la difusió de continguts és d'accés universal, es pot fer sense costos de manera il·limitada i sense perdre qualitat. **Avui, quan parlem de diplomàcia ha de portar implícit l'adjectiu digital**. La diplomàcia és el desplegament d'un país més enllà de les seves fronteres. Estem desenvolupant un relat amb els gustos del nostre moment. Hi ha alguns estats que continuen fent un diplomàcia d'antic règim, opaca, de saló i canapè, com la de l'Estat espanyol. La diplomàcia espanyola està molt nerviosa, per que no ha passat el filtre de la meritocràcia, veuen que hi ha una diplomàcia nova amb nous instruments que s'ha digitalitzat i que està desplegant el relat d'un nou país. Quan no passes pel sedàs de la meritocràcia el mon digital fa pànic per la por als errors. **La diplomàcia cultural és la part més vistosa que es projecta a l'exterior**. Què es tenen relat, com i qui el genera? Els *think tanks* són una institució central al segle XXI, amb anàlisi de dades, generació de coneixement, i ideologia, que cada cop tindrà més capacitat. Els propis mitjans de comunicació han caigut en la dinàmica sensacionalista i les universitats estan massa burocratitzades. **Com a país necessitem**

un think tank que generi aquest relat. Tornant a Lluís XIV planteja tres idees. Primer, la diplomàcia cultural ve de lluny. Segons, és activa en períodes autoritaris i proteccionistes, hi ha estats que fan un replegament en si mateixos. I tercera, necessita d'una fàbrica de coneixement que generi de manera sostinguda un relat. El 1667, Colbert va presentar a Luís XIV els membres de l'Acadèmia Reial de Ciències en que tenia com a mandat el desplegament de la llengua francesa. En aquell moment, França estava creant una xarxa de *think tanks* per a l'expansió pel nou món, a través també de la generació de coneixement, amb disciplines com la matemàtica, física geografia i cartografia, disciplines al servei d'una idea política d'expansió territorial.

El segon a intervenir és l'**Adam Casals**, delegat de la Generalitat a Àustria. Segons ell, si volem marxar d'Espanya és per fer un país millor comptant amb la participació de la gent. La cultura i la diplomàcia costen diners. **Catalunya havia fet diplomàcia cultural en temps de la Corona d'Aragó.** Per exemple, a Dubronik el ducs van expulsar els catalans per les festes que feien. A Viena el monestir de la mare de déu de Montserrat hi era present. El diccionari català-alemany és del 1500 i escaig . Això es va perdre i no ho volem recuperar. L'Oficina de la Generalitat està a Viena. Viena significa cultura en l'imaginari col·lectiu. Els austríacs han anat forjant un concepte avançat de diplomàcia cultural. Els països que no tenen una força militar, el *soft power* genera simpaties, una bona imatge del teu país. **La diplomàcia cultural contribueix a generar una imatge positiva.** La diplomàcia intenta generar simpaties a l'exterior, si hem tingut un impacte positiu ens ajudarà a prendre decisions positives. La imatge positiva contribueix que tot allò que passi en un país sigui més interessant i sigui percebut d'una altra manera. Des de la fira de Frankfurt s'estan traduint molts més autors catalans. Per exemple, els austríacs envien l'orquestra simfònica abans de signar un acord comercial a la Xina. Àustria ha creat un pol de cultura més enllà dels austríacs. Han creat un concepte de diplomàcia cultural. Els alemanys també ho tenen com una gran prioritat, la política cultural exterior depèn d'exterioris i hi destinen sumes importants de diners, però consideren que la promoció de la cultura va lligada als valors democràtics i a la promoció de la creació i el coneixement. Intenten ser receptors de talent cultural. **Els països que tindran èxit seran els que siguin receptors de talent,** també en el món de la cultura. Com a exemple, Txèquia, un país amb 12 milions de parlants, tenen una xarxa de 20 centres i delegacions de la seva institució cultural. La gestió d'aquests centres es fa des del punt de vista cultural i econòmic, per ajudar a exterioritzar les seves empreses i per projectar la seva cultura, es pot combinar tot d'una manera positiva. L'Institut Ramon Llull també està fent moltes coses d'aquestes, com l'ensenyament de català al món. Això també és per que Catalunya i Barcelona són marques atractives, com a mercat de futur, possibilitats laborals, etc. Quan tinguem una política cultural i exterior com calen, caldrà tenir una xarxa de delegacions que representin la diplomàcia cultural catalana que podrà ser molt positiva. En canvi, **la diplomàcia destructiva pot ser contraproduent.** Segons diu un flamenc, és allò que fan els espanyols quan impedeixen l'activitat de les delegacions catalanes, per exemple com ha passat amb la delegació del Marroc. Els socis europeus se'n van adonant. És la teoria de la llonganissa, en el que cada dia es fan un tallet i poc a poc es va creant una imatge ignominiosa que es veu millor des de l'exterior. Les ambaixades espanyoles són l'últim rastre de l'imperi espanyol. La diplomàcia destructiva espanyola condiona i pressiona, són coses que els països les poden tolerar, però a ningú li agrada que li diguin com ha de fer la seva feina. És el que va reconèixer el ministre Margallo sobre la quantitat de favors que la diplomàcia espanyola està contraient. **Hi ha una altra manera moderna de fer diplomàcia, més efectiva, a través del soft power** , que serveixi als interessos de les persones i de la seva ciutadania.

El tercer en parlar és el **Pep Bargalló**. Per posar en situació comença amb una pregunta: *de què serveix una festa major?* Serveix per passar-ho bé, per viure una allau d'activitats culturals, però sobretot per una cosa, per fer una trobada ritual d'una comunitat per retrobar-se, reconèixer-se i

reafirmar la seva identitat. En canvi, **la diplomàcia cultural en canvi serveix per a que et reconeguim els altres**. Tu ets cultura quan surts al carrer i algú diu que això és cultura. Que et reconeguim com a cultura. També serveix per passar-ho bé, per creació de talent... **Quina diferència hi ha entre l'Institut i la Fundació Ramon Llull?** Explica que la fira de Frankfurt era la primera vegada que es convidava una cultura no oficial d'estat, que va comportar crítiques a Alemanya, també a Espanya. En aquella ocasió, ens havíem de presentar representant tots els territoris de parla catalana en el que s'havia d'anar de la mà d'algun estat, en aquest cas Andorra. Andorra, a nivell diplomàtic, és un estat més enllà de la seva dimensió. Es va crear una fundació amb seu a Andorra que incloïa Andorra, el Departament Pirineus Orientals, l'ajuntament de l'Alguer, el govern balear, la federació d'ajuntaments valencians i Catalunya. A partir de tenir aquesta fundació, que actuava en nom d'un estat, ningú no podia dir res. Es va aconseguir fer coses que girés la visió del govern alemany. Es va aconseguir que l'any següent la llengua catalana fos convidada a l'Expolan de París. Tot això ho solventarem tenint un estat. **Més enllà de la República Catalana, la diplomàcia cultural ha de seguir representant el conjunt dels països de parla catalana**. Com l'exemple de la mata de jonc de Ramon Muntaner, la nostra força són els Països Catalans, ser complets. Part de la nostra fortalesa és mantenir-se sencers. Quan siguem República Catalana o els hi fem diplomàcia cultural nosaltres o no els hi farà ningú, degut a la diplomàcia destructiva espanyola. Per tant, hem de fer un organisme independent que depengui del nostre govern, el financi, però que vagi pel món amb la veu de tots. Sinó, els autors balears, valencians o nord-catalans no podran anar pel món. **La diplomàcia cultural costa diners, però també cal fer un estudi del retorn que ens aporta**. La fira de Frankfurt va costar 11 milions. La victòria va ser el reconeixement, situar-nos en el món, fent el mateix o millor que els altres, com la presentació de Monzó en l'acte inaugural. **La diplomàcia cultural també prestigia internament**. El gran èxit de la diplomàcia cultural és el retorn de prestigi. El mateix va passar amb la primera presència a la biennial de Venècia, amb un pavelló que es digués Catalunya. Va haver-hi problemes amb la diplomàcia destructiva espanyola, aquí va ser important l'ajuntament de Barcelona. Però si no haguéssim fet un bon pavelló no hagués servit de res, i es va poder fer per que tenim molt bon talent. En gairebé cada àmbit hi tenim gent reconeguda. I finalment, recorda que el més important de la diplomàcia cultural vianesa està davant de l'Òpera, és la *tarta sacher*.

L'**Adam Casals** torna a prendre la paraula per dir que **la unitat del mercat és molt important** per que a Europa hi ha molt mercats similars al català, no som tant petits en l'entorn europeu. Tenim un error d'apreciació. Cal ser un estat per que la primera sèrie de Netflix sigui en català, **cal ser un estat per protegir la teva cultura i llengua**. Tindrem un conjunt de colors de països que aconseguiran majories de bloqueig en el conjunt europeu. **Hi ha una Europa de països petits i mitjans que des d'aquí no veiem**, però que són majoria i se senten maltractats per la Comissió Europea, Catalunya serà clarament un aliat amb aquest països. Per exemple, els alemanys diuen que els catalans són molt tossuts i que la crisi dels refugiats hagués sigut una altra amb la nostra presència. Hem de tenir l'ambició de pensar més enllà de la República pensant en els Països Catalans i tota Europa.

En **Pep Bargalló** torna a intervenir per dir que al món s'estudia més català que finès o neerlandès. Segons Umberto Eco, **la llengua franca europea és la traducció**. No importa la llengua en la que tu escrius, sinó la quantitat de llengües que et poden llegir. La diplomàcia cultural és la traducció a les altres. L'important no és la llengua sinó tenir una comunitat literària i que les raons comercials facin que puguis ser llegit. Per a la diplomàcia cultural no hi ha mides, **és una qüestió de relat, de criteri, de bona feina i un mínim pressupost**.

En **Martí Petit** afegeix dues idees. Primer, que **tenim un aliat que és la societat digital**, cada cop més transparent i més horitzontal. La diplomàcia *westfaliana* s'anirà consumint amb el temps.

Catalunya és un país mitjà a escala europea, no pas petit, això s'ha de treure del relat públic. Segon, **la cultura té una dimensió també econòmica per que pot ser un motor molt important com a generador de valor.**

CLOENDA

Per finalitzar, pren la paraula l'**Eduard López**, vicesecretari general d'Acció Política, per dir que **la cultura és quelcom important que contribueix a l'elevació espiritual de l'individu.** La diplomàcia cultural és un instrument important per fer créixer i donar a conèixer els continguts. **Volem ser una república lleugera, meritocràtica, amb un aparell diplomàtic sostenible i eficaç capaç de crear complicitats.** Per tant, el continguts són importants, la selecció dels continguts és important, la manera de donar conèixer-los també. El tipus de república que sigui és un valor en si mateix. Després del referèndum vindrà el procés constituent. En funció de la correlació de forces les coses es faran d'una manera o d'una altra.

Francesc Sánchez

Tècnic de polítiques sectorials
acciopolitica@esquerra.cat